

TÁC ĐỘNG CỦA ĐẠI DỊCH COVID-19 ĐẾN CÔNG TÁC GIÁO DỤC ĐẠO ĐỨC NGHỀ NGHIỆP Ở CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC HIỆN NAY

Bùi Thị Thùy Dương

Trường Đại học Mở - Địa chất

Email: buithithuyduong@humg.edu.vn

Tóm tắt: Công tác giáo dục đạo đức nói chung và giáo dục đạo đức nghề nghiệp nói riêng là một trong những nội dung quan trọng của các cơ sở giáo dục, các tổ chức xã hội - nghề nghiệp và của toàn xã hội. Bài viết làm rõ những tác động của đại dịch Covid-19 đến hoạt động giáo dục đạo đức nghề nghiệp ở các cơ sở giáo dục đại học và chỉ ra một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên trong bối cảnh hiện nay.

Từ khóa: Giáo dục đại học, đạo đức nghề nghiệp, sinh viên, đại dịch Covid-19.

Nhận bài: 06/12/2023; Biên tập: 7/12/2023; Phản biện: 08/12/2023; Duyệt đăng: 11/12/2023.

1. Đặt vấn đề

Đạo đức nghề nghiệp là nhân tố cơ bản có vai trò quyết định nhất đến sự thành công trong hoạt động nghề nghiệp của mỗi con người vì sự phát triển và tiến bộ của nhân loại. Đánh mất đạo đức nghề nghiệp là con người đã đánh mất giá trị tồn tại đích thực của bản thân bởi vì chỉ có thông qua hoạt động nghề nghiệp con người mới khẳng định được vị trí và vai trò của mình trong xã hội. Giáo dục đạo đức nghề nghiệp là để hình thành nhân cách nghề nghiệp của mỗi chủ thể, hướng con người vươn tới những giá trị chân, thiện, mỹ trong hoạt động nghề nghiệp. Tuy nhiên, kể từ khi đại dịch Covid-19 xuất hiện và có những diễn biến phức tạp đã tác động lớn đến giáo dục và đào tạo, trong đó có giáo dục đại học. Trong bối cảnh ấy, để phòng ngừa sự lây lan của dịch bệnh Covid-19, nhiều trường học đại học đã áp dụng phương pháp dạy học bằng hình thức trực tuyến nhằm giảm bớt việc tập trung đông người, hạn chế dịch bệnh lây lan trong cộng đồng. Điều đó đã ảnh hưởng rất lớn đến hoạt động giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên ở các cơ sở giáo dục đại học.

2. Nội dung

2.1. Hoạt động giáo dục đạo đức nghề nghiệp ở các cơ sở giáo dục đại học trước tác động của đại dịch Covid-19

2.1.1. Công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho sinh viên

Công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho sinh viên ở các trường đại học đã được triển khai thường xuyên, tích cực, thực hiện có hiệu quả thông qua việc giảng dạy và học tập các môn Triết học Mác - Lênin, Kinh tế chính trị Mác - Lênin, Chủ nghĩa xã hội khoa học, Lịch sử Đảng Cộng sản Việt Nam, Tư tưởng Hồ Chí Minh, Pháp luật đại cương và một số môn luật chuyên ngành khác hoặc triển khai lồng ghép trong các

buổi học tập chính trị hè và Tuần sinh hoạt công dân - Học sinh, sinh viên. Thông qua việc học tập các môn học này, sinh viên có được những nhận thức cần thiết về hệ tư tưởng xã hội chủ nghĩa; niềm tin vững chắc vào sự lãnh đạo của Đảng, vào công cuộc đổi mới ở Việt Nam hiện nay. Điều đó góp phần quyết định khuynh hướng, mục đích và hiệu quả hoạt động của sinh viên trong học tập, lao động, có lý tưởng cách mạng trong sáng, làm chủ bản thân, giàu lòng yêu quê hương, đất nước, xây dựng và củng cố vững chắc mục tiêu lý tưởng cách mạng. Tuy nhiên, trước tình hình diễn biến phức tạp của dịch bệnh Covid-19, nhiều trường đại học đã chuyển đổi hình thức học trực tiếp truyền thống sang hình thức học online qua các phần mềm khác nhau như: MSTeams, Zoom... Có thể nói, việc chuyển sang hình thức học này hoàn toàn mới mẻ đối với nhiều giảng viên, trong đó có giảng viên giảng dạy các môn lý luận chính trị, pháp luật. Bởi vì hệ thống đào tạo trực tuyến ở các cơ sở giáo dục đại học chưa được phát triển đầy đủ, nền tảng công nghệ thông tin còn hạn chế, kinh nghiệm giảng dạy và sử dụng các phần mềm trực tuyến của giảng viên chưa nhiều... Hơn nữa, khi các trường đại học đóng cửa thì các buổi nói chuyện chuyên đề về truyền thống lịch sử của dân tộc, của Đảng Cộng sản Việt Nam, nhà nước Việt Nam; các vấn đề về biển đảo, chủ quyền quốc gia; các cuộc thi về "Học tập và làm theo tư tưởng, tấm gương đạo đức và phong cách Hồ Chí Minh"... cũng bị hạn chế. Mặc dù một số cơ sở giáo dục đã tiến hành các cuộc thi "Sinh viên tiên tiến làm theo lời Bác", "Theo dấu chân Bác", "Tìm hiểu 90 năm lịch sử vẻ vang của Đảng Cộng sản Việt Nam", "Tìm hiểu 90 năm truyền thống vẻ vang của Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh"... bằng hình thức trực tuyến qua các bài thi trắc nghiệm, nhưng các em vẫn không được đối thoại trực tiếp, không được giao lưu với các nhân vật lịch sử, với những tấm gương sáng trong lao động và học tập. Điều đó phần nào đã

ảnh hưởng đến chất lượng của công tác giáo dục đạo đức, lối sống cho sinh viên trong giai đoạn hiện nay.

2.1.2. Công tác giáo dục sinh viên có ý thức trách nhiệm với công việc, cộng đồng và xã hội; có tinh thần đoàn kết, tương thân, tương ái

Ngay trong đợt dịch đầu tiên, đặc biệt là trong đợt dịch thứ 4 (từ ngày 27/4/2021 đến nay) khi tình hình dịch bệnh Covid-19 diễn ra với phạm vi rộng hơn, số ca lây nhiễm tăng nhanh, nguy hiểm hơn thì tất cả các trường học buộc phải đóng cửa và toàn bộ học sinh, sinh viên phải nghỉ học để phòng dịch. Chính vì lẽ đó, các hoạt động nhân đạo, từ thiện “*Lá lành đùm lá rách*”, các hoạt động đền ơn đáp nghĩa, uống nước nhớ nguồn, tặng quà cho các gia đình chính sách, thương bệnh binh, gia đình các chiến sỹ đang công tác tại biên giới, hải đảo... đã bị ảnh hưởng trực tiếp. Hầu hết các hoạt động từ thiện này đều phải dừng lại vì không chỉ các trường đại học mà ngay cả các địa phương cũng đều thực hiện giãn cách xã hội. Ngược lại, các hoạt động từ thiện liên quan đến phòng, chống dịch lại được các Nhà trường, Đoàn Thanh niên Cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Sinh viên của các cơ sở giáo dục đại học phát động và được sinh viên hưởng ứng tích cực. Nhiều bạn sinh viên đã tình nguyện tham gia vào công tác truyền thông như thiết lập và dựng các banner, infographic để tuyên truyền các biện pháp phòng chống dịch cho cán bộ và sinh viên Nhà trường khi đến làm việc, công tác; tham gia hỗ trợ nhà trường trong việc dọn dẹp vệ sinh xung quanh khuôn viên Trường và địa bàn dân cư, phun thuốc khử khuẩn khu vực trường học, giảng đường, phòng học; ở địa phương các bạn tích cực tham gia tuyên truyền cách phòng dịch; hỗ trợ mua thực phẩm, thuốc men cho những gia đình bị cách ly vì Covid; tham gia trực chốt, hỗ trợ cho cán bộ y tế... Thông qua các hoạt động xã hội mang tính chất đoàn thể này mà sinh viên đã có thêm những hiểu biết về xã hội, phát huy năng khiếu, sở thích, hình thành và phát triển tính cộng đồng, ý thức tập thể, định hướng cho mối quan hệ giữa cá nhân với tập thể và xã hội, từ đó điều chỉnh hành vi của bản thân cho phù hợp với chuẩn mực xã hội, bớt đi tính cá nhân vị kỷ.

2.1.3. Công tác giáo dục sinh viên tinh thần tự giác trong học tập và nghiên cứu khoa học

Tinh tự giác giúp cho sinh viên hướng tới sự tích cực, chủ động trong hoạt động học tập. Theo quy chế đào tạo theo học chế tín chỉ thì cứ 1 tiết học trên lớp, sinh viên cần có ít nhất 2 tiết tự học, tự chuẩn bị bài ở nhà. Vì thế nhiều trường đã bố trí chỗ tự học cho sinh viên; quy định giờ tự học trong Ký túc xá; các giảng viên giao bài tập lớn, bài tập làm việc theo nhóm để sinh viên tự học, tự nghiên cứu các nội dung có liên quan đến môn học; thành lập và duy trì các câu lạc bộ học thuật, câu lạc bộ nghiên cứu khoa học dành cho sinh viên... nhằm thúc đẩy niềm say mê học tập, nghiên cứu, giúp sinh viên làm

chủ được tri thức trên cơ sở độc lập suy nghĩ, sáng tạo, biết vận dụng tri thức vào bài giảng cũng như thực tiễn cuộc sống. Tuy nhiên, trong thời gian học trực tuyến, một số sinh viên không nghiêm túc, tinh thần tự học chưa cao; vừa học vừa làm việc riêng, vừa học vừa chơi game trong quá trình học trực tuyến. Thậm chí có những sinh viên bật máy, đăng nhập vào hệ thống nhưng lại ngủ, đến khi giảng viên gọi phát biểu thì giật mình tỉnh giấc... Bên cạnh đó, việc học trực tuyến kéo dài sẽ khiến cho sinh viên trở nên ỷ lại vào các thông tin có sẵn trên mạng, chây lười trong việc nghiên cứu, tìm hiểu, sáng tạo trong học tập. Khi được yêu cầu trả lời một câu hỏi nào đó, sinh viên bắt đầu bằng việc tra cứu thông tin trên mạng và sau đó là đọc lại toàn bộ thông tin, không cần phải suy nghĩ, thậm chí không cần kiểm chứng thông tin đó đúng hay sai, phù hợp với nội dung cần tìm hay không.

2.1.4. Công tác giáo dục kỹ năng nghề nghiệp nhằm nâng cao năng lực chuyên môn

Mục tiêu của các trường đại học là sinh viên sau khi tốt nghiệp không những được trang bị những kiến thức chuyên ngành cơ bản, có kỹ năng tay nghề tốt, có khả năng vận dụng kiến thức vào lao động, sản xuất mà còn có những phẩm chất đạo đức cần thiết để phục vụ sự nghiệp công nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, đáp ứng được những yêu cầu của thị trường lao động trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế. Kỹ năng nghề nghiệp ngoài việc được thể hiện ở nội dung của các môn học chuyên ngành còn được thực hiện thông qua các khóa tập huấn lan tỏa về “Công dân tích cực - Doanh nghiệp xã hội”; các cuộc thi “Ý tưởng sáng tạo khởi nghiệp” hoặc qua các đợt thực tập tại các cơ quan, doanh nghiệp nhằm giúp cho sinh viên hiểu rõ hơn các kỹ năng nghề nghiệp cũng như đạo đức nghề nghiệp nhằm nâng cao năng lực chuyên môn trong hoạt động nghề nghiệp sau này. Do vậy, công tác giáo dục kỹ năng nghề nghiệp giữ vai trò rất quan trọng trong công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp ở các cơ sở giáo dục đại học. Tuy nhiên, đây cũng là nội dung chịu ảnh hưởng nặng nề nhất bởi đại dịch Covid-19. Khi thực hiện giãn cách xã hội, các Nhà trường không thể tiến hành tập huấn trực tiếp cho sinh viên về các kỹ năng nghề nghiệp cơ bản, còn các cơ quan, doanh nghiệp thì không tiếp nhận sinh viên về thực tập. Vì thế, phần lớn sinh viên phải tự tìm hiểu, tự nghiên cứu các kỹ năng nghề nghiệp cơ bản để phục vụ cho công việc của mình hoặc phải chờ đợi các đơn vị tiếp nhận sinh viên thực tập về làm việc khi dịch bệnh lắng xuống.

2.2. Một số giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên trước tác động của đại dịch Covid-19

2.2.1. Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng ủy, Ban Giám hiệu, Hội đồng trường với công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên

Công cuộc đổi mới ngày càng đi vào chiều sâu, thế

giới có những diễn biến phức tạp cũng như những vấn đề phát sinh trong quá trình phát triển kinh tế đất nước đòi hỏi công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên càng phải kiên trì và phải được coi trọng. Bởi vậy, tăng cường vai trò lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng ủy, Ban Giám hiệu, Hội đồng trường là rất cần thiết để từ đó có cơ chế, chính sách lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành hợp lý đối với công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp. Điều đó sẽ quyết định đến phương hướng, nhiệm vụ, kế hoạch giáo dục, rèn luyện đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên; quyết định nội dung chương trình học các môn chuyên ngành với việc giáo dục đạo đức; chỉ đạo các chương trình, nội dung học chính trị, tư tưởng gắn với việc giáo dục đạo đức nghề nghiệp; quyết định cấu trúc chương trình khóa học, từng năm học và các môn học; tổ chức thực tập và các hoạt động ngoại khóa gắn liền với giáo dục đạo đức nghề nghiệp. Có thể nói, đây là giải pháp quan trọng, quyết định đến công tác tổ chức, chỉ đạo và hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên. Bởi vì “Công tác giáo dục phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên trong trường là nhiệm vụ trọng tâm và thường xuyên của các trường do Giám đốc, Hiệu trưởng... trực tiếp chỉ đạo”[2]. Trước tình hình dịch bệnh diễn biến phức tạp đòi hỏi Đảng ủy, Ban Giám hiệu các Trường đại học cần chủ động, linh hoạt trong việc quyết định hình thức học trong bối cảnh dịch bệnh; đẩy mạnh quá trình số hóa, xây dựng các phần mềm quản lý đào tạo để tạo điều kiện thuận lợi cho giảng viên và sinh viên tra cứu thời khóa biểu, lịch học, lịch thi, đăng ký môn học; các cơ sở giáo dục đại học đảm bảo đồng bộ cơ sở vật chất về điều kiện hạ tầng công nghệ thông tin, hệ thống thông tin thư viện số; tổ chức các khóa tập huấn cho giảng viên và sinh viên về kỹ năng sử dụng công nghệ thông tin, kỹ năng an toàn thông tin, kỹ năng khai thác, sử dụng hiệu quả các ứng dụng phục vụ công việc dạy - học và các vấn đề khác liên quan đến đạo đức người dạy, người học; hỗ trợ sim 3G, 4G cho sinh viên để tạo điều kiện cho các em có mạng internet phục vụ cho việc học tập; xây dựng và củng cố hệ thống tài liệu tham khảo, giáo trình của các môn học bằng hình thức số hóa trên nền tảng thư viện số nhằm cung cấp đầy đủ tài liệu cho sinh viên trong quá trình học tập...

2.2.2. Nâng cao năng lực đội ngũ cán bộ, nhà giáo phụ trách công tác giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống cho sinh viên

Kiến thức giáo dục đạo đức nghề nghiệp luôn gắn liền với nội dung của các môn chuyên ngành. Vì thế, các giảng viên chuyên ngành cần đưa nội dung giáo dục đạo đức nghề nghiệp vào trong bài giảng. Một mặt giúp sinh viên nắm sâu kiến thức chuyên ngành, mặt khác hình thành quan niệm, tình cảm, nguyên tắc đạo đức nghề nghiệp. Điều đó đòi hỏi, giảng viên chuyên ngành phải hiểu rõ tư tưởng, nguyên tắc, chuẩn mực đạo đức nghề

NGHIỆP, yêu cầu rèn luyện đạo đức nghề nghiệp để giáo dục, hướng dẫn, trao đổi, gợi mở cho sinh viên; vừa tiến hành giảng dạy, vừa tìm tòi những phương pháp giảng bài mới để họ không cảm thấy lạc lõng, mất phương hướng trong những giờ dạy như đọc thoại, qua màn hình máy tính hoặc điện thoại thông minh, thường xuyên cập nhật thông tin, hình ảnh, clip, sơ đồ tư duy... để bổ sung vào bài giảng trực tuyến của mình, để tạo nên những bài giảng sinh động, hấp dẫn, thu hút được sự hứng thú của sinh viên trong quá trình học tập; biết khai thác những công cụ hỗ trợ dạy học trực tuyến; kết hợp và vận dụng linh hoạt các phương pháp dạy học khác nhau vào quá trình giảng dạy. Bởi vì phương pháp giảng dạy của giảng viên là một yếu tố tác động đến tính tích cực học tập của sinh viên trong việc lĩnh hội các tri thức khoa học, tình cảm với ngành nghề mà mình lựa chọn. Bên cạnh đó, các Khoa chủ quản, các Bộ môn chuyên ngành cần có chương trình, kế hoạch cụ thể, đa dạng, thiết thực để sinh viên học tập nghiệp vụ, hình thành và rèn luyện đạo đức nghề nghiệp. Sự nhất quán của chương trình giảng dạy, phương pháp sư phạm và phương pháp đánh giá chính là cốt lõi tạo nên thành công của trải nghiệm giáo dục trực tuyến. Trong quá trình giảng dạy, giảng viên định hướng hoạt động, giúp đỡ, động viên, khích lệ sinh viên và tạo điều kiện để họ hình thành đạo đức nghề nghiệp. Giáo dục đạo đức nghề nghiệp phải được lồng ghép, tích hợp vào các hoạt động ở mọi lúc, mọi nơi, được thực hiện thông qua các môn cơ sở ngành, chuyên ngành. Đây là nội dung giáo dục quan trọng, có tác dụng truyền thụ chính thống những kiến thức cơ bản chuyên sâu về đạo đức nghề nghiệp để sinh viên vận dụng vào cuộc sống và hành nghề trong tương lai.

2.2.3. Phát huy tính tự lập, tự giác của sinh viên trong việc học tập, tu dưỡng, rèn luyện đạo đức nhằm nâng cao năng lực bản thân trong mọi hoạt động công tác

Nhà văn, nhà triết học người Pháp Denis Diderot nói: Sống không có mục đích không làm gì được, nếu mục đích tầm thường thì không làm được gì tốt đẹp [5, tr. 165]. Học cũng vậy, nếu mỗi sinh viên không có thái độ, tinh thần nghiêm túc và đặc biệt là không tự xác định được mục đích học thì chắc chắn không đạt hiệu quả. Do đó, sinh viên cần xác định rõ mục đích, động cơ, trách nhiệm học tập; thường xuyên nâng cao trình độ chính trị, văn hóa, khoa học - kỹ thuật chuyên môn nghiệp vụ; kiến thức và năng lực hoạt động thực tiễn, có khả năng dự báo các xu hướng phát triển của xã hội. Tự giáo dục là một quá trình tự thân, vậy nên nó đòi hỏi sinh viên phải có một nghị lực, ý chí quyết tâm cao để chiến thắng được chính bản thân mình, không gục ngã trước những cám dỗ của đồng tiền và tâm lý hưởng thụ tầm thường của con người, nhất là trong giai đoạn hiện nay xã hội có những biến động trong nhận thức về định hướng giá trị

xã hội. Trong quá trình tự học, sinh viên phải xác định hệ thống kiến thức trọng tâm cần bổ sung (bao gồm cả lý thuyết và kỹ năng vận dụng, thực hành) và những giá trị cốt lõi khác tạo nên giá trị sống; phải thường xuyên cập nhật thông tin, đọc sách báo, xem tivi; luôn bám sát thực tiễn đời sống, tìm hiểu cuộc sống, thực tiễn để thấu hiểu, đồng cảm và biết chia sẻ.

2.2.4. Xây dựng môi trường giáo dục lành mạnh, đa dạng hóa các hoạt động phong trào chính trị - xã hội cho sinh viên

Môi trường lành mạnh là yếu tố tác động vừa sâu xa, vừa trực tiếp tới chất lượng và hiệu quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp. Xây dựng môi trường lành mạnh cho sinh viên đòi hỏi chương trình học tập phải có tính khoa học, hiện đại, hấp dẫn, tổ chức thực hiện chương trình, kế hoạch học tập phải khoa học, chặt chẽ, hiệu quả. Đội ngũ nhà giáo, đặc biệt là giảng viên trực tiếp tham gia giảng dạy, hướng dẫn, giúp đỡ sinh viên phải thực sự là tấm gương về đạo đức để sinh viên noi theo. Nhà trường hoàn thiện hệ thống quy chế, quy định đối với sinh viên và tổ chức thực hiện nghiêm minh, hiệu quả; các Khoa chủ quản và các Nhà trường cần thành lập và duy trì các câu lạc bộ học thuật, câu lạc bộ nghiên cứu khoa học dành cho sinh viên. Đây thực sự là môi trường tốt giúp các bạn sinh viên trao đổi kiến thức, phương pháp học tập hiệu quả; có cơ chế khen thưởng kịp thời, chính xác những sinh viên học tập tốt, rèn luyện đạo đức tốt để khích lệ sinh viên; xây dựng và phổ biến những tấm gương tiêu biểu về đạo đức để tạo sức lan tỏa trong Trường. Xây dựng môi trường văn hóa học đường thân thiện, các thành viên có sự giúp đỡ, chia sẻ với nhau những khó khăn, vướng mắc trong cuộc sống và công việc. Hoàn thiện hệ thống thông tin nội bộ và sử dụng có hiệu quả các phương tiện thông tin để sinh viên nhận thông tin, thông báo kịp thời và phục vụ giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho họ; cần phát huy tốt hơn nữa vai trò lãnh đạo của Đoàn thanh niên, Hội sinh viên trong việc tổ chức và thu hút sinh viên vào các phong trào hoạt động chính trị - xã hội. Đa dạng hóa và vận dụng các hình thức tổ chức giáo dục lý tưởng cách mạng, đạo đức, lối sống phù hợp với tâm sinh lý sinh viên kết hợp nội dung sinh hoạt Đoàn, Hội trong hoạt động trải nghiệm sáng tạo. Thường xuyên phát động phong trào đền ơn đáp nghĩa; hiến máu nhân đạo; hỗ trợ các gia đình khó khăn trong đại dịch, tuyên truyền cách phòng, chống dịch; các hoạt động thiện nguyện của sinh viên để hướng họ vào học hỏi, lĩnh hội, sống có trách nhiệm hơn với bản thân và cộng đồng, biết chia sẻ với những người có hoàn cảnh khó khăn, yếu thế. Thông qua những hoạt động như vậy, chắc chắn sẽ dần dần bồi đắp thêm ở sinh viên những tình cảm tốt đẹp giúp họ có ý thức và trách nhiệm hơn trong mọi hoạt động của mình.

2.2.5. Có sự kết hợp chặt chẽ giữa nhà trường, gia đình và xã hội trong quá trình giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên

Gia đình chính là nhân tố đặc biệt quan trọng, có tác động sâu xa đến sự phát triển trí tuệ, nhân cách, đạo đức, cách suy tư, niềm tin, hy vọng và việc làm của sinh viên. Trong bối cảnh dịch bệnh Covid-19 có diễn biến phức tạp, các trường học buộc phải đóng cửa và toàn bộ học sinh, sinh viên phải nghỉ học thì gia đình càng giữ vai trò quan trọng hơn nữa trong việc chia sẻ, thấu hiểu và động viên lẫn nhau của từng thành viên trong gia đình. Gia đình cần hỗ trợ các con trong việc cung cấp trang thiết bị phục vụ cho học tập trực tuyến, thường xuyên, trao đổi để thấu hiểu những tâm tư, nguyện vọng, những khó khăn của các con khi học tập trực tuyến tại nhà... Cha mẹ cần chủ động phối hợp với nhà trường và các đoàn thể trong việc giáo dục lý tưởng đạo đức cách mạng cho sinh viên giúp họ thấy được trách nhiệm của mình đối với bản thân, đối với gia đình và cao hơn nữa là trách nhiệm của một người công dân, một người trí thức trẻ đối với sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước. Bên cạnh đó, Nhà trường cần cung cấp những khóa huấn luyện sử dụng nền tảng kỹ thuật số và áp dụng những kỹ thuật hiệu quả cho dạy và học trực tuyến; phối hợp với các tổ chức như Đoàn thanh niên, Hội sinh viên để tạo ra các môi trường, điều kiện thuận lợi, phong phú, lành mạnh trên tất cả các lĩnh vực học tập, văn hoá, văn nghệ, thể dục thể thao, các diễn đàn, các hội nghị khoa học... để sinh viên có thể tham gia, thể hiện năng lực, phấn đấu rèn luyện, từ đó có thể tự mình nêu các tấm gương sáng bằng sự nỗ lực của chính bản thân. Đồng thời, cần tìm kiếm những giải pháp tối ưu trong quá trình kiểm tra và đánh giá kết quả học tập của sinh viên trong quá trình học trực tuyến; xây dựng một cơ chế kiểm tra, đánh giá bằng những hình thức đa dạng, phù hợp để sinh viên tăng cường tinh thần tự giác học tập, tự giác rèn luyện; đề ra các Quy chế khen thưởng đối với những sinh viên có thành tích tốt trong việc học tập, rèn luyện cũng như kỷ luật nghiêm minh đối với những cá nhân có biểu hiện vi phạm đạo đức, lối sống, gian lận trong kiểm tra, thi cử.

3. Kết luận

Trải qua hơn 2 năm khi dịch bệnh diễn ra, các trường đại học đang dần dịch chuyển từ thế bị động ban đầu sang thế chủ động và được nâng cao nhận thức về đào tạo trực tuyến. Sandy Mackenzie - Giám đốc Trường Quốc tế Copenhagen dự đoán: “Có khả năng Covid-19 sẽ gây rối theo hướng tích cực. Điều này có thể khiến các trường loại bỏ những gì đã lỗi thời, sử dụng công nghệ một cách hiệu quả và đảm bảo rằng các nhà giáo dục đang phát triển các kỹ năng mà các thế hệ mới cần trong nhiều thập kỷ tới”[4]. Trong bối cảnh

đó, công tác giáo dục đạo đức nghề nghiệp đã và đang được nhiều cơ sở giáo dục đại học quan tâm và đạt được những kết quả nhất định. Tuy nhiên, vẫn còn khá nhiều bất cập dẫn đến hạn chế kết quả giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên. Vì vậy, thực hiện tốt một số biện pháp nêu trên sẽ góp phần không nhỏ vào việc nâng cao chất lượng giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên, cung cấp cho thị trường lao động nguồn nhân lực chất lượng cao đáp ứng đòi hỏi khách quan của quá trình đổi mới toàn diện giáo dục đại học ở Việt Nam và sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, “đóng góp nguồn lực và đồng hành cùng các nước trong khu vực Đông Nam Á kiến tạo một nền giáo dục mở, thúc đẩy các sáng kiến nhằm hướng tới nền giáo dục chất lượng”[1]. □

Tài liệu tham khảo

[1]. Bài phát biểu của Bộ trưởng Nguyễn Kim Sơn tại Hội nghị Bộ trưởng giáo dục các nước ASEAN (SEAMEC 51). ngày 17/6/2021. Truy cập ngày 28/3/2022, từ <http://icd.edu.vn/372/bo-truong-giao-duc-cac-nuoc-dong-nam-a-doi-thoai-chien-luoc-giao-duc.html/BPF/vi-VN/CMS_Cat/Thong-Tin-Hop-Tac-Quoc-Te/CMS_Detail/1951>.

- [2]. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2007). *Quy định về công tác giáo dục phẩm chất chính trị, đạo đức, lối sống cho học sinh, sinh viên trong các Đại học, Học viện, Trường Đại học, Cao đẳng, Trung cấp chuyên nghiệp*. Truy cập ngày 28/3/2022, từ <<https://thuvienphapluat.vn/van-ban/Giao-duc/Quy-dinh-50-2007-QD-BGDDT-quy-dinh-cong-tac-giao-duc-pham-chat-chinh-tri-dao-duc-loi-song-hoc-sinh-sinh-vien-dai-hoc-hoc-vien-cao-dang-trung-cap-56182.aspx>>.
- [3]. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*. tập 1. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội.
- [4]. Huỳnh Vũ Lam (2021). *Nhà giáo trong đại dịch Covid-19: Thách thức và cơ hội để đổi mới dạy học*, ngày 17/11/2021. Truy cập ngày 22/8/2022, từ <<https://www.baosoctrang.org.vn>>
- [5]. Trần Hải Minh, Phạm Hương Trà (Chủ biên, 2019). *Giáo dục đạo đức nghề nghiệp cho sinh viên báo chí ở Việt Nam hiện nay* (Sách chuyên khảo). Nhà xuất bản Lý luận chính trị, Hà Nội.

THE IMPACT OF THE COVID-19 PANDEMIC ON THE OCCUPATIONAL ETHICS EDUCATION AT THE HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS TODAY

Bui Thi Thuy Duong

Hanoi University of Mining and Geology

Email: buithithuyduong@humg.edu.vn

Abstract: *The ethical education in general and the occupational ethics education in particular is one of the important contents of the educational institutions, socio-occupational organizations and the whole society. The article clarifies the impacts of the Covid-19 pandemic on the occupational ethics education activities at the higher education institutions and points out some solutions to improve the effectiveness of the occupational ethics education for the students in the current context.*

Keywords: *University education, occupational ethics, students, Covid-19 pandemic.*

GIẢI PHÁP NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH CHO SINH VIÊN TRONG CÁC CƠ SỞ GIÁO DỤC ĐẠI HỌC HIỆN NAY

Tăng Phú Đức

Trường Đại học Tiền Giang

Email: tangphuduc@tgu.edu.vn

Tóm tắt: Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQPAN) cho sinh viên là một trong những nhiệm vụ quan trọng góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện. Qua đó tạo điều kiện cho thế hệ trẻ có điều kiện tu dưỡng phẩm chất đạo đức và rèn luyện năng lực thực tế để sẵn sàng thực hiện 2 nhiệm vụ chiến lược: xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Nhận thức sâu sắc vấn đề đó, trong Văn kiện Đại hội XIII, Đảng ta đã đưa ra nhiều nội dung quan trọng, bổ sung, phát triển về tăng cường quốc phòng, an ninh để bảo vệ vững chắc Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQPAN) ở các cơ sở giáo dục đại học hiện nay là một thành tố giữ một vị trí, vai trò hết sức quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Để chất lượng GDQPAN ở các cơ sở giáo dục đại học thực sự thực chất, đi vào chiều sâu cần có những giải pháp cụ thể, bài bản và khoa học nhằm đáp ứng yêu cầu của sự vận động, phát triển không ngừng nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Từ khóa: Dạy học, cơ sở giáo dục đại học, giáo dục quốc phòng và an ninh, giải pháp.

Nhận bài: 06/12/2023; Biên tập: 7/12/2023; Phản biện: 08/12/2023; Duyệt đăng: 11/12/2023.

1. Đặt vấn đề

Từ nhiều năm nay công tác Giáo dục quốc phòng và an ninh (GDQPAN) luôn được Đảng, Nhà nước, các Bộ, ngành Trung ương, các cấp ủy chính quyền địa phương và Hội đồng GDQPAN các cấp xác định giữ vai trò quan trọng trong việc củng cố kiến thức, nâng cao nhận thức cho cán bộ, đảng viên, chiến sỹ và quần chúng nhân dân về sự nghiệp bảo vệ Tổ quốc. Trước yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong bối cảnh tình hình thế giới, khu vực tiếp tục có nhiều biến động phức tạp như tranh chấp chủ quyền, lãnh thổ, biển, đảo, can thiệp vũ trang, chiến tranh cục bộ diễn biến phức tạp, khó lường; thách thức an ninh phi truyền thống ngày càng gia tăng,... Bên cạnh đó, các thế lực thù địch vẫn đang ráo riết chống phá cách mạng nước ta, với âm mưu, thủ đoạn mới hết sức nguy hiểm, tinh vi đã và đang đặt ra những yêu cầu ngày càng cao đối với công tác quốc phòng, an ninh cho toàn dân nói chung và việc đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh cho học sinh, sinh viên nói riêng. Với mục tiêu "Giáo dục cho công dân về kiến thức quốc phòng và an ninh để phát huy tinh thần yêu nước, truyền thống dựng nước và giữ nước, lòng tự hào, tự tôn dân tộc, nâng cao ý thức, trách nhiệm, tự giác thực hiện nhiệm vụ quốc phòng và an ninh, bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa". Để thực hiện được mục tiêu trên cần đẩy mạnh hơn nữa công tác GDQPAN, nhằm tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức, trách nhiệm và hành động của toàn Đảng, toàn dân và toàn quân đối với sự nghiệp Bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa

nói chung, công tác giáo dục quốc phòng an ninh nói riêng đang đặt ra những yêu cầu mới cao hơn. Tình hình đó đòi hỏi công tác GDQPAN cho học sinh, sinh viên ở các cấp học từ trung học phổ thông đến đại học cần được tiến hành kết hợp đa dạng, linh hoạt các hình thức, phương pháp tuyên truyền, phổ biến, giáo dục; kết hợp giáo dục thường xuyên với giáo dục tập trung; giáo dục toàn diện, nhưng có trọng tâm, trọng điểm. GDQPAN là môn học đặc thù trong các trường học nhằm nâng cao nhận thức, ý thức trách nhiệm của thế hệ trẻ đối với nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc. Tầm quan trọng của GDQPAN trong trường phổ thông, cao đẳng, đại học là một trong những nhiệm vụ quan trọng góp phần thực hiện mục tiêu giáo dục toàn diện, tạo cho thế hệ trẻ có điều kiện tu dưỡng phẩm chất, rèn luyện năng lực, góp phần giáo dục thế hệ tương lai của đất nước có đạo đức trong sáng, có ý chí kiên c#ờng. Môn học này còn có tác dụng rèn luyện tác phong nghiêm túc, tinh thần đoàn kết, ý thức tổ chức kỷ luật trong nhà trường. Thông qua các giờ học lý luận, học sinh, sinh viên đã nhận thức đầy đủ hơn quan điểm, đường lối quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân của Đảng, có nhận thức rõ hơn về âm mưu, thủ đoạn chống phá của các thế lực thù địch. Bên cạnh đó, những giờ học thực hành trang bị cho các em những hiểu biết và những kỹ năng về điều lệnh đội ngũ, chiến thuật cũng như một số loại vũ khí, khí tài, thông qua đó có thể biết cách phân biệt, sử dụng và trang bị cho mình những kỹ thuật cơ bản để sử dụng được một số loại vũ khí thông thường và biết cách phòng tránh khi đất nước có tình huống chiến tranh Cùng với đó môn học GDQPAN còn rèn luyện cho các em học sinh, sinh viên một số kỷ luật